

Tegoroczne spotkania EBNA i EAG w Sofii zostały zdominowane przez debatę poświęconą zagadnieniom związanym z digitalizacją zasobów archiwalnych oraz z zakresu metod konserwacji archiwaliów, a także problemom związanym z ochroną danych osobowych w związku z wprowadzeniem nowej regulacji na obszarze UE (RODO). RODO stworzyło wiele nowych wyzwań w bieżącej działalności archiwów z terenu UE. Niektóre ze służb archiwalnych (np. z Belgii i Holandii) wdrożyły już wiele wewnętrznych przepisów dostosowujących działalność archiwów państwowych do nowej sytuacji prawnej. W trakcie dyskusji ujawniły się różnice w podejściu do tego zagadnienia w poszczególnych państwach oraz w stopniu zaawansowania przygotowania archiwów do implementacji tych przepisów. Ustalono, że w dalszych działaniach pomocne będzie dokonanie szczegółowego rozpoznania sytuacji w każdym z państw przez rozesłanie specjalnej ankiety i zebranie informacji na wymieniony temat. Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych włączyła się także w przygotowanie tego materiału przez wypełnienie ankiety rozesłanej po spotkaniu.

Anna Krochmal

(Warszawa, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)

WIZYTA DELEGACJI ARCHIWÓW IRACKICH W WARSZAWIE

W dniu 19 marca 2018 r. odbyło się spotkanie Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z delegacją archiwów irackich, na czele której stał Alaa Abo Al Hassan Esmail, Naczelny Dyrektor Biblioteki Narodowej i Archiwum Iraku. Spotkanie zorganizowane zostało we współpracy z Departamentem Dyploacji Publicznej i Kulturalnej polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które koordynowało pobyt delegacji irackiej w Warszawie.

W trakcie dwustronnych rozmów dyskutowano nad kształtem porozumienia o współpracy archiwalnej oraz zapoznano gości ze strukturą i zadaniami państwowej sieci archiwalnej w Polsce. Z propozycją nawiązania bliższej współpracy wyszła strona iracka, licząc na wymianę doświadczeń i wiedzy w zakresie zabezpieczania i konserwacji archiwaliów oraz postępowania z dokumentacją tradycyjną i elektroniczną. Goście zaprezentowali trudną sytuację archiwów irackich, które w wyniku trwających na terenie Iraku od 2003 r. konfliktów militarnych i politycznych poniosły ogromne straty. Przedstawiciele archiwów irackich zwrócili uwagę na fakt, że grabieże zabytków dziedzictwa kulturalnego na

terenach ich państw miały miejsce w epoce kolonialnej, gdy Irak znajdował się pod rządami brytyjskimi, jednakże w ostatnich latach sytuacja dramatycznie się pogorszyła. Szczególnie dotkliwy dla dziedzictwa irackiego był rok 2003, gdy doszło do bombardowania i ostrzału Bagdadu oraz innych miast irackich przez wojska amerykańskie. Ogromne zniszczenia dotknęły wówczas irackie Muzeum Narodowe, Dyрекcję Archiwów w Bagdadzie oraz inne instytucje kultury. Spłonęły też zbiory Muzeum Sztuki Współczesnej, a wiele obiektów skradziono, w tym ponad 15 tys. z Muzeum Narodowego w Bagdadzie. Sytuacji tej nie zapobiegły konwencje międzynarodowe w zakresie ochrony dziedzictwa kulturalnego. Część zbiorów została uratowana przez pracowników poszczególnych instytucji oraz osoby prywatne. Niektóre z zabytków przemieszczone zostały do państw sąsiednich i są teraz stopniowo odzyskiwane. Udało się m.in. uratować jedną z najcenniejszych części zasobu archiwum irackiego, tj. Archiwa Imperium Osmańskiego. Trudne doświadczenia pomogły wypracować archiwom irackim odpowiednie procedury odzyskiwania zbiorów. Delegaci podkreślali ogromną pomoc UNESCO w tym zakresie.

Drugim okresem dramatycznym dla kultury irackiej i jej zabytków była działalność organizacji terrorystycznych i państwa islamskiego. Normalne życie zostało wówczas ponownie sparaliżowane, a proceder grabieży i niszczenia dzieł sztuki był kontynuowany. Obecnie nastąpił okres względnej stabilizacji, dlatego też instytucje kultury starają się go wykorzystać do odbudowy swoich zasobów, prowadzą wzmoczoną inwentaryzację zbiorów, zarówno utraconych, jak i zachowanych. Na bieżąco śledzone są aukcje w Europie, na których pojawia się wiele obiektów z Iraku.

Polskie archiwa państwowe, doświadczone podobnymi problemami w okresie dwóch wojen światowych, w tym także zniszczeniami i przemieszczeniami poza granice kraju materiałów archiwalnych, są postrzegane przez stronę iracką jako kluczowy partner w Europie. Naczelny Dyrektor Biblioteki Narodowej i Archiwum Iraku przypomniał, że podstawą prawną do porozumienia o współpracy archiwalnej jest umowa międzyrządowa o współpracy kulturalnej z 1959 r., nadal obowiązująca. Podkreślił, że strona iracka jest bardzo zainteresowana nawiązaniem długofalowej współpracy i pomocą ze strony polskich kolegów w działaniach prowadzonych obecnie przez archiwa irackie.

Strona polska wyraziła zainteresowanie nawiązaniem współpracy, zwłaszcza w obszarze poszukiwania w archiwach irackich dokumentów dotyczących spraw Polski i Polaków. Zaoferowano też partnerom irackim, podobnie jak w relacjach z innymi państwami, gotowość zorganizowania staży archiwalnych w Polsce, przede wszystkim z zakresu konserwacji i zabezpieczania materiałów archiwalnych, jak też zarządzania różnymi rodzajami dokumentacji, które mogłyby pomóc w przygotowaniu kadr archiwów irackich do czekających ich zadań.

Goście zostali zapoznani ze strukturą organizacyjną sieci archiwalnej w Polsce, najważniejszymi zadaniami Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych

i archiwów państwowych, w tym z inicjatywami z dziedziny współpracy międzynarodowej. Strona polska przedstawiła też dotychczasowe wyniki wieloletniego planu inwestycyjnego polskich archiwów państwowych oraz plany na najbliższe lata. Partnerzy z Iraku wykazywali duże zainteresowanie prezentowanymi zagadnieniami, zwłaszcza kwestią rewindykacji materiałów archiwalnych w relacjach polsko-niemieckich i polsko-rosyjskich oraz współpracą polskich archiwów państwowych z UNESCO.

W trakcie kilkudniowej wizyty w Warszawie delegacja iracka zapoznała się także z zasobami archiwalnymi i metodami pracy trzech archiwów centralnych — Archiwum Głównego Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych i Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Anna Krochmal
(Warszawa, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)